

УДК 351

JEL R10, M20

DOI 10.32782/2786-765X/2024-5-2

Брич Л.В.

кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти,
Інститут права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8338-9573>

ПРОВІДНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТУВАННЯ В РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ: ПРАКТИКИ ЦИВІЛІЗОВАНОГО СВІТУ

Встановлено, що вивчення того, як провідні країни справляються з інтеграцією технологій у розвиток людського капіталу, дає стратегічну інформацію для інших країн, які прагнуть модернізувати свою економіку. Це включає впровадження інструментів цифрової освіти, телемедицини та інших технологічних досягнень, які покращують результати навчання та здоров'я. Доведено, що розуміння цих інтеграційних стратегій дозволяє системі державного управління приймати обґрунтовані рішення про те, куди розподіляти ресурси, щоб максимізувати віддачу від інвестицій у людський капітал за допомогою технологій. Визначено, що міжнародний досвід інвестування у розвиток людського капіталу означає широкий спектр практик, стратегій та політичних рішень, які застосовуються різними країнами та міжнародними організаціями для підвищення якості та ефективності робочої сили через освіту, охорону здоров'я, професійне навчання та інші інвестиції у людський потенціал. Доведено, що глобальна економічна конкурентоспроможність дедалі більше залежить від якості людського капіталу країни. Країни, які ефективно інвестують у свої людські ресурси, розвивають конкурентну перевагу, створюючи більш інноваційну, адаптовану та ефективну економіку. Доведено, що інтеграція цих передових стратегій інвестування у розвиток людського капіталу підвищує глобальний імідж та конкурентоспроможність країни. Таке покращення сприйняття може призвести до розширення економічних можливостей, включаючи партнерство, торгові угоди та прямі іноземні інвестиції, що ще більше сприятиме економічному зростанню та стабільності. Визначено, що впровадження провідних світових практик у галузі розвитку людського капіталу – це не просто покращення стандартів освіти або охорони здоров'я, а й комплексна стратегія, яка каталізує ширший економічний та соціальний прогрес. Ці методи, якщо їх адаптувати та ефективно впровадити, здатні перетворити країни, зробивши їх більш стійкими, конкурентоспроможними та готовими до вирішення майбутніх проблем.

Ключові слова: інвестиції, людський капітал, розвиток капіталу, державне управління, міжнародна практика інвестування, міжнародний досвід інвестування.

Постановка проблеми. Людський капітал, що визначається як економічна цінність досвіду та навичок працівника, включає освіту, навчання, здоров'я та інші атрибути, які можуть сприяти підвищенню продуктивності. Вивчаючи, як розвинені країни підходять до розвитку людського капіталу, інші країни можуть вивчити та запозичити практики, які ведуть до сталого економічного зростання та підвищення суспільного добробуту. По-перше, розвинені країни часто є еталоном завдяки своїй успішній практиці у сфері освіти та охорони здоров'я, які є ключовими компонентами людського капіталу. Ці країни вкладають значні кошти у свої системи освіти, забезпечуючи широкий доступ до початкової, середньої та вищої освіти, а також до програм професійної та безперервної освіти. Вивчаючи ці системи, інші країни зможуть зрозуміти взаємозв'язок між інвестиціями в освіту та економічними показниками, включаючи зростання продуктивності праці

та вищий рівень доходів. Це розуміння допомагає політикам визначити пріоритет освіти у своїх бюджетах та реформах. По-друге, здоров'я є ще одним найважливішим аспектом людського капіталу. Розвинені країни, як правило, мають розвинуті системи охорони здоров'я, які забезпечують широке охоплення та профілактичну допомогу, що сприяє збільшенню тривалості життя та зниженню захворюваності. Вивчення цих систем показує прямі переваги здорової робочої сили, включаючи скорочення прогулів та підвищення ефективності. Імпортування такої практики охорони здоров'я в країнах, що розвиваються, підкреслюючи цінність інвестицій у охорону здоров'я з точки зору економічної продуктивності. Все це вкрай сильно актуалізує питання дослідження міжнародного досвіду інвестування у розвиток людського капіталу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливі аспекти проблем інвестування

у розвиток людського капіталу розкривалися в роботах таких вчених як Т. Арделян, Р. Баранов, В. Берізко, К. Биков, К. Бисага, О. Біленко, А. Білецький, О. Білько, С. Браверман, С. Буяджи, А. Вавриш, В. Веклич, М. Височанський, І. Войтович, А. Волошенко, О. Гейц, О. Герасимов, Н. Голота, Д. Грицишен, та ін. Однак ряд теорії і концепцій щодо врахування практик цивілізованого світу в контексті саме державного управління досі залишаються не розкритими в повній мірі, що і зумовило вибір даної тематики і її сучасну актуальність.

Метою дослідження є дослідження провідного досвіду державного управління інвестування в розвиток людського капіталу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підхід Японії до державного управління інвестиціями у розвиток людського капіталу є яскравим прикладом того, як уряд активно вживає заходів щодо підвищення кваліфікації та продуктивності своєї робочої сили. Історично Японія визнавала вирішальну роль освіти та професійної підготовки у сприянні економічному зростанню та конкурентоспроможності [1-3]. Починаючи з післявоєнного періоду, уряд постійно приділяє пріоритетну увагу освіті, про що свідчить його система обов'язкової освіти та значні державні інвестиції як у початкову, так і середню освіту. Цей наголос поширився на вищу освіту та професійне навчання, при цьому значні субсидії та політична підтримка спрямовані на розвиток висококваліфікованої робочої сили, що відповідає вимогам розвиненої промислової економіки Японії. В останні десятиліття японський уряд активізував свої зусилля щодо інвестицій у людський капітал, щоб відповісти на нові економічні виклики, такі як швидкі темпи технологічних інновацій та старіння населення. Центральне місце у цих стратегіях займають програми, створені задля безперервне навчання і перепідготовку літніх працівників. Уряд сприяв партнерству між промисловістю та університетами, щоб забезпечити відповідність освітніх програм мінливим потребам промисловості. Крім того, значні інвестиції були спрямовані на дослідження та розробки, заохочення інновацій та підтримку конкурентоспроможності Японії у технологічному та виробничому секторах.

Зазначимо, що стратегічні інвестиції Японії у людський капітал також спрямовані на вирішення демографічних проблем. Володіючи однією з найвищих у світі тривалістю життя і одним із найнижчих показників народжуваності, Японія стикається зі скороченням робочої сили та зростаючою часткою громадян похилого віку. Щоб пом'якшити

ці проблеми, уряд реалізував політику, спрямовану на збільшення участі у робочій силі жінок та літніх працівників, і поступово відкриває доступ до іноземної робочої сили, щоб заповнити критичні прогалини. Ці заходи доповнюються надійною політикою охорони здоров'я та пенсійними системами, які підтримують добробут та продуктивність населення, що старіє, гарантуючи, що людський капітал довше збереже свою цінність. Активна роль держави у керуванні цими інвестиціями як збільшила людський капітал Японії, а й встановила глобальний орієнтир того, як державне втручання може сприяти всебічному національному розвитку [4-6]. Досвід Японії наголошує на важливості скоординованого політичного підходу, який поєднує освіту, потреби ринку праці та демографічні зміни. За допомогою таких стратегій Японія гарантує, що її розвиток людського капіталу буде стійким, адаптованим і відповідним як поточним, так і майбутнім економічним реаліям, демонструючи модель, до якої багато інших країн звертаються у пошуках натхнення у власних ініціативах розвитку людського капіталу (рис. 1).

Досвід Канади у державному управлінні інвестиціями у розвиток людського капіталу ілюструє стратегічний, багатогранний підхід, який послідовно віддає пріоритет інклюзивності та різноманіттю як основні компоненти своєї національної політики. Уряд Канади вже давно усвідомив пряму кореляцію між рівнем освіти та економічним успіхом, що призвело до суттєвих інвестицій у систему державної освіти, яка є загальнодоступною та має високий рейтинг на міжнародному рівні. На рівні вищої освіти Канада відома своїм значним державним фінансуванням та підтримкою університетів та коледжів, які залучають не лише вітчизняних студентів, а й велику кількість іноземних студентів, тим самим збільшуючи культурну різноманітність та широту навичок в економіці. Крім традиційних інвестицій в освіту Канада стала піонером у програмах, спрямованих на інтеграцію іммігрантів у робочу силу як найважливіший аспект своєї стратегії розвитку людського капіталу. Визнаючи, що іммігранти складають значну частину приросту населення та розширення робочої сили, канадський уряд розробив комплексні послуги з розселення, які включають мовне навчання, визнання дипломів та підтримку у працевлаштуванні [7-10]. Це не лише допомагає використати навички та таланти, які приносять іммігранти, а й забезпечує належну відповідність цих навичок потребам канадської економіки (рис. 2).

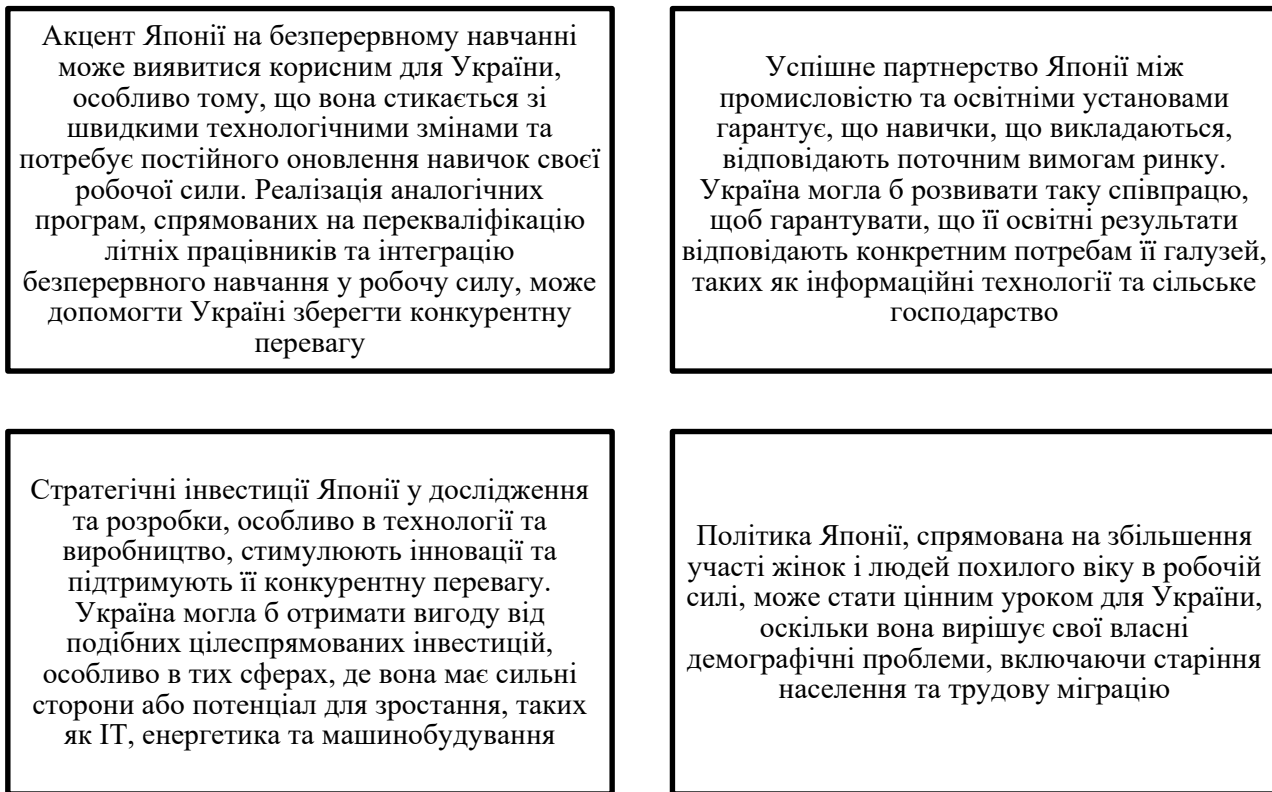

Рис. 1. Можливості застосування досвіду Японії для системи державного управління ризиками інвестування у розвиток людського капіталу в Україні

Джерело: сформовано автором

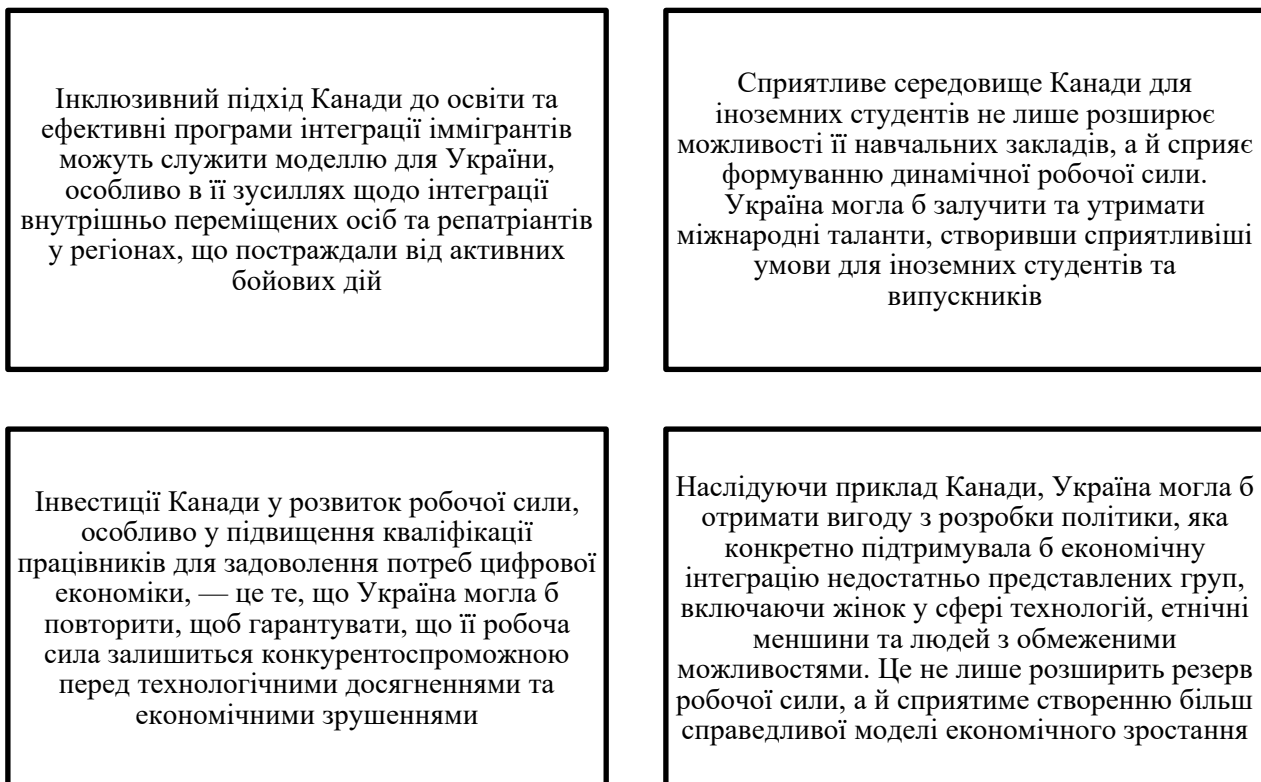

Рис. 2. Можливості застосування досвіду Канади для системи державного управління ризиками інвестування у розвиток людського капіталу в Україні

Джерело: сформовано автором

Підхід Канади виходить за рамки програм формальної освіти та інтеграції та включає значні інвестиції у розвиток робочої сили та навчання протягом усього життя. Це проявляється у його прагненні підвищувати кваліфікацію та перепідготовку працівників у вигляді різних федеральних та провінційних програм, особливо у відповідь на вимоги цифрової економіки. Уряд підтримує такі ініціативи, як Центр майбутніх навичок, який досліджує нові тенденції у сфері зайнятості та розробляє сучасні програми навчання. Ці ініціативи є частиною ширшої політики, спрямованої на підтримку адаптивності та конкурентоспроможності канадської робочої сили в глобальному економічному безпековому середовищі, що швидко змінюється.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що залучення та використання передового досвіду цивілізованого світу в інвестуванні в людський капітал призводить до значних наслідків та ефектів, які можуть впливати на економічні та соціальні траєкторії розвитку країн. Інтегруючи перевірені стратегії та практики більш розвинених країн, країни можуть прискорити свій розвиток, покращити якість життя своїх громадян та підвищити свою

конкурентоспроможність у глобальній економіці. Поліпшення систем освіти призводить до появи більш кваліфікованої робочої сили, здатної виконувати складні завдання та стимулювати інновації. Це, у свою чергу, приваблює іноземні інвестиції, оскільки глобальний бізнес шукає кваліфіковану робочу силу, яка може сприяти високій продуктивності та інноваціям. Крім того, добре освічене населення краще підготовлене до адаптації до технологічних змін, що є найважливішим фактором підтримки конкурентоспроможності в умовах дедалі більшої цифрової глобальної економіки. На нашу думку, залучаючи досвід розвинених країн з інтеграції технологій у розвиток людського капіталу, країни можуть перестрибнути традиційні етапи розвитку. Наприклад, використання платформ електронного навчання може забезпечити широкий доступ до якісної освіти, особливо у віддалених районах, допомагаючи усунути прогалини в освіті. Аналогічно, використання інструментів цифрової охорони здоров'я, таких як телемедицина, може значно розширити охоплення та якість медичних послуг, забезпечуючи складні медичні консультації та подальшу допомогу в регіонах, що недостатньо обслуговуються.

Бібліографічний список

1. Akbar Salam M., Arsyad M. Rahmadanih. (2023) The role of human capital in strengthening horticultural agribusiness institutions: Evidence from structural equation modeling. *International Journal of Sustainable Development and Planning*, vol. 18, no. 9, pp. 2839–2846.
2. Prymachenko Y., Fregert K., Andersson F. (2013) The effect of emigration on unemployment: evidence from the central and eastern European EU member states, no. 33(4), pp. 2692–2697
3. Podgorodnichenko N., Edgar F., McAndrew I. (2020) The role of HRM in developing sustainable organizations: Contemporary challenges and contradictions. *Human Resource Management Review*, no. 30(3).
4. Al-Assaf G., Al-Malki A. M. (2014) Modelling the macroeconomic determinants of workers' remittances: The case of Jordan. *International Journal of Economics and Financial Issues*, no. 4(3), pp. 514–526.
5. Black S. E., & Lynch L. M. (1996) Human-capital investments and productivity. *AEA Papers and Proceedings*, no. 86(2), pp. 263–267.
6. Arpaia A., Mourre G. (2012) Institutions and performance in European Labour markets: Taking a fresh look at evidence. *Journal of Economic Surveys*, no. 26(1), pp. 1–41.
7. Yilmaz I., Acar G. (2018) The effects of intellectual capital on financial performance and market value: Evidence from Turkey. *Eurasian Journal of Business and Economics*, no. 11(21), pp. 117–133.
8. Launov A., Wälde K. (2016) The employment effect of reforming a public employment agency. *European Economic Review*, no. 84(3), pp. 140–164.
9. Podra O., Kurii L., Alkema V., Levkiv H., & Dorosh O. (2020) Theoretical aspects of human capital formation through human potential migration redistribution and investment process. *Business: Theory and Practice*, no. 21(1), pp. 71–82. DOI: <https://doi.org/10.3846/btp.2020.11197>
10. Stijepic D. (2021) A cross-country study of skills and unemployment flows. *Journal for Labour Market Research*, no. 55(1), pp. 2–30.

Стаття надійшла до редакції 03.05.2024

Lesia Brych

PhD of Public Administration,
Associate Professor at the Department of Pedagogy and Innovative Education,
Institute of Law, Psychology and Innovative Education
Lviv Polytechnic National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8338-9573>

LEADING EXPERIENCE IN STATE MANAGEMENT OF INVESTING IN HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT: PRACTICES OF THE CIVILIZED WORLD

It has been established that studying how leading countries cope with integrating technology into the development of human capital provides strategic information for other countries seeking to modernize their economies. **Objective.** This includes the implementation of digital education tools, telemedicine, and other technological advancements that improve learning and health outcomes. **Methods.** It has been proven that understanding these integration strategies allows the state management system to make informed decisions about where to allocate resources to maximize the return on investment in human capital through technology. It is identified that the international experience of investing in human capital development means a broad range of practices, strategies, and policy decisions that are applied by various countries and international organizations to enhance the quality and efficiency of the workforce through education, health care, professional training, and other investments in human potential. **Results.** It is proven that global economic competitiveness increasingly depends on the quality of a country's human capital. Countries that effectively invest in their human resources develop a competitive advantage, creating a more innovative, adapted, and efficient economy. **Scientific novelty.** It is proven that the integration of these advanced investment strategies in human capital development enhances a country's global image and competitiveness. **Practical significance.** Such an improved perception can lead to expanded economic opportunities, including partnerships, trade agreements, and direct foreign investments, further promoting economic growth and stability. It is identified that implementing leading global practices in human capital development is not just about improving education or health standards but is a comprehensive strategy that catalyzes broader economic and social progress. These methods, if adapted and effectively implemented, have the power to transform countries, making them more resilient, competitive, and ready to tackle future challenges. By integrating the proven strategies and practices of more developed countries, countries can accelerate their development, improve the quality of life of their citizens, and increase their competitiveness in the global economy.

Keywords: investments, human capital, capital development, state management, international investment practice, international experience of investing.